

FELSŐ-MAGYARORSZÁGRÓL. (III.)

Miután a nagyszerű szerző hetet-havat összehordott, a 14. lapon, bizonyára nem ingyen, felteszi a kérdést: „Hogy lehet itt kérdezni, volt-e a cseheknek történeti joguk (!) elfoglalni Szlovenszkót?” — Erre én a magyar, és azt hiszem minden józan és Prágától független tót csak azt felelheti, hogy: Sem miféle néven nevezendő joguk sem volt. Felső-Magyarországot ugyanis nem kellett senkinek sem elfoglalni, de ha már elfoglalásról beszélünk, ehhez egyesegyedül és kizárólag az ottani őslakosságnak — tehát a tótoknak is — lett volna joga. A cseheket az ördög sem hívta, hogy Szlovenszkóba tolakodjanak, ezt mint gyarmatot maguknak elfoglalják és — kirabolják.

De ha már a csehek hivatlanul „felszabadították” Árvát, Turócot, Liptót stb., miért és kik ellen kellett a színmagyar Csallóközt, Komáromot, Érsekújvárt, Losoncot, Rimaszombatot, Kassát és a színmagyar vidékek egész sorát is „felszabadítani”? Miért nem maradtak az úgynevezett Hodzsa-vonalon? Mit szól ehhez Skultéty?

A pamflett II. részében Skultéty átugrik az újabb idők politikai mozgalmainak „csehszlovák tudományos rendszer” szerinti méltatására. Nem ragaszkodva túlszigorúan a tényekhez és a forrásidézések sűrű elmulasztásával előadja Bécs 1848 előtti nemzeti-ségi politikájának egyes részleteit, persze megfelelő elcsavarintásokkal. Foglalkozik Széchenyi 1842. évi híres akadémiai beszédével is, amire Kossuth kénytelen volt a tényeknek megfelelően leszögezni, hogy: „Nyelvünk ügyében nem tettünk többet mint jogunk volt, de kevesebbet sem, mint kellett”. Wesselényi Miklós pedig így válaszol Széchenyi beszédére:

Azon állítást, mintha a' szláv¹⁸⁾ mozgalom a magyar melletti túlbuzgóság okozta reakció volna, alaptalannak tartom; — hogy az rosszul fedő palást 's erőtetett ürügy gyanánt használtatik azon mozgalmak valódi eredete 's minősége fedezésére, arról meg vagyok győződve; — hogy sem törvényhozás, sem törvényhatóságok, sem egyének tettei azon állításra bevezető okot nem adtak, állítom 's be is merem bizonyítani; — hogy azon hamis váddal minket akarnak kül- és belföld előtt gyűlöletessé tenni,¹⁹⁾ — 's végre, hogy a' honunkban 's azon kívül létező szláv mozgalmak egész Európát 's honunkat nagy veszélylyel fenyegetik, ezt hiszem és vallom.²⁰⁾

¹⁸⁾ Nemcsak tót, hanem illyr is volt!

¹⁹⁾ Ugyanezt teszi most is Skultéty!

²⁰⁾ Gr. Széchenyi István írói és hírlapi vitája Kossuth Lajossal. Bp. 1927. I. 205. l. Ma már látjuk, hogy Wesselényinek volt igaza!

Skultéty leírásából is világosan látjuk, hogy akkor is a magyar volt saját hazájában a legutolsó! A magyarnak már akkor is véresen küzödni kellett, hogy saját hazájában, saját anyanyelvét nyíltan használhassa. S midőn saját nyelvét az állam nyelvété merészelt tenni, Turócszentmártonban és egyebütt is kimondták a magyarra a halálos ítéletet, s már akkor elhatározták, hogy ezt a szerencsétlen nációt eltörlik a föld színéről.

Ilyesmire nincs még egy példa a világtörténetben.

A 18. lapon Skultéty azzal áll elő, hogy tót fiú Magyarországon nem tanulhatott, jogról, theológiáról, tehát főiskolákról ki volt zárva s így nem is érvényesülhetett, mert minden vasúti baktekter magyar volt. Erre a nagyhangú, de vakmerő állításra csak úgy találomra elővettem az esztergomi egyházmegye 1902. évi schematizmusát, ahol pl.: az esztergomi IV. éves theológusok nevei ezek: Bozsényik, Buzás, Cservenka, Gregiska, Hlavathy, Hrdlicska, Kosztelánszky, Kubicza, Marczy, Mátyffy, Mischák, két Miskovicz, Morvay, Novák (munkácsi gör. kath.), Raunstein, Révay, Szalva és Zemanek. Tehát 20 növendék közül 14 tót és 4 magyar! Így állunk a theológia többi évfolyamával is, pedig ekkor még nem Csernoch János, a szakolcai tót fiú, az érsek! Az esztergomi egyház főbb papjai közt ekkor ilyen neveket találni: Jedlicska, Klempa, Krohnyák, Mally, Roszival, Prohászka Ottokár, Okányik, Krizsán, Bláhó, Skarda, Robicsek, Srobár, stb., stb.

Meg kell itt említenem azt is, hogy Melich János, a budapesti egyetem büszkesége Szarvason tót iskolába járt, ahol a történelmen kívül mindent tótul tanult!

Ime az „igazmondó“ Skultéty, aki szerint a 18. lapon a tót minden közpályáról ki volt zárva, s a 19. lapon nyomban kiderül, hogy a nyitrai tanfelügyelő: Libertiny Gusztáv, a törvényszéki elnök pedig Chudovszky Géza volt. Ámde tessék csak átnézni nemcsak a régi, de mai tiszti címtárainkat is, s azután tessék arról diskurálni, hogy nálunk a tót tanulhatott s érvényesülhetett-e vagy sem.

1873-ban kolera volt a felvidéken. Ekkor nagyon sok tót szülő elhalt, s maradt utánuk egy csomó jómagával tehetetlen árva tót gyermek. Ezeket a magyar társadalom felkarolta, jó szívvel fogadta, felnevelte és nem hagyta éhen pusztulni. Természetesen nem a magyar társadalom ment fel Turócba, Liptóba a gyermekek után, hanem e gyermekeket helyezték el magyar családoknál, amit Skultéty ádáz szemfogatással nem átal úgy beállítani, hogy ezeket az „árvák“-at üzletszerűen hatóságilag szedték „még 30 év múlva is“. Nos, én úgy látom, hogy Skultéty „renegát lelkületére“ nézve ennél semmi jellemzőbb nem lehet! Vajjon miféle világ-skandalumot csapna most, ha az akkori magyar társadalom sorsukra bízta volna e szerencsétleneket, akiket szűkebb pátriájuk eltartani és felnevelni nem tudott? Micsoda gyilkos ázsiai hordának kiáltana ki bennünket, ha mi magyarok kötelességszerűen és testvéri szívvel nem siettünk volna ezen elhagyott nyomom-

rultak segítségére? És a segítségért s jó tettért megkaptuk most a renegát lelkeütlehez illő — elismerést és hálát!

A csernovai esetet Skultétý a végeletekig kihasználja, de pl. a csehek 1918. évi pozsonyi és egyéb vérengzését nem említi. Nem szól a pozsonyi Mária Terézia-szobor elleni cseh „kultúrtevékenység“-ről sem! — Természetesen a csernovai eset úgy van beállítva, mintha azt a magyar hatóságok rendezték volna, pedig Skultétý is nagyon jól tudja, hogy Hlinka volt az, aki püspökével szembe szállt. És kérdem tisztelettel, akár igazuk volt a csernovaiaknak, akár nem, ha már a kath. egyház kénytelen volt brachium saeculare-t igénybe venni a lelketlenül fellázított csernovaiak ellen, Csernova akarata előtt talán még sem hátrálhatott meg a magyar államhatalom?

A 21. lapon megint velem van baja Skultétýnak, mondván, hogy én megbotránkozva beszélem, hogy ezek (t. i. az agitátorok által felheccelt) tótok gyűlölték a magyart! Hát persze, hogy ezek gyűlölték, de szerencsére nemcsak ezek-ből állott a tótság.

Ugyane lapon egy III. számú fejezetbe kezd a szerző, mely az összes közt talán a leghumorosabb. Megtudjuk ebből, hogy (ha a csehek hozzájárulnak!) talán még a jó Isten is tót eredetű, mert minden létező lény — gyanus. Dobótól, Szondytól, Verböcztől kezdve egészen Rákosi Jenőig mindenki tót renegát, s nálunk mindenki és minden, még a várbástyák is, tót volt, s erre Skultétý nyomban és Logikus a n ki is jelenti, hogy tehát nálunk a tót nem tanulhatott és nem érvényesülhetett! Ezen a logikán tessék aztán eligazodni!

Ami azt a vádat illeti, hogy Magyarországon tót ember kezébe tót nyomtatvány nem kerülhetett, erre csak mosolyogni lehet. Mert míg 1898-ban még csak 21, addig 1908-ban már 41 tót nyelvű újság és folyóirat jelent meg Magyarországon — teljesen szabadon. Vajjon ma Felsőmagyarországon hány tót nyelvű ilyen nyomtatvány jelenik meg teljesen szabadon?

Miután Skultétý a magyar intoleranciát ilyen fényes logikával lapokon át bizonygatja, eme mulatságos rész után, a 28. lapon megemlékezik arról, hogy a Moyses besztercebányai püspök által az ötvenes években alkalmazott „tót érzelmű“ tanárok 1867-ben „irgalmatlanul elbocsáttattak; Magyarországon számukra többé nem volt hely, kénytelenek voltak a nagy világba menni“. És mindez az igazság eme felkent bajnoka szemrebbenés nélkül le meri írni, holott nagyon jól tudja, hogy hazugság.

Először is Moyses püspök soha sehova semmiféle tanárt ki nem nevezett, nem is nevezhetett, mert ezeket Bachék nevezték ki, s másodszer a szóbanforgó Culen, Mráz, Klemens, Zajmusz, Cserny Károly és Emil tanárokat nem bocsátották el „irgalmatlanul“ s igenis akadt számukra Lőcsén, Ungváron, Eperjesen, Pozsonyban egy-egy katedra, s így eszük ágában sem volt világgá menni. Egyedül Cserny Emil ment el önként, senkitől sem küldve,

a moszkvai cárevics-intézetbe, majd innen a rigai egyetemre tanárnak.²¹⁾

A IV. fejezetben Skultéty Apponyival és oktatási törvényével foglalkozik. Nem érzem magam hivatottnak arra, hogy Apponyinak, Európa általánosan tisztelt „great old man“-jének egykori politikáját védelmezzen. Hiszen ő a Skultétyék felett oly messze kimagaslík, hogy az efféle alantas nyelvöltögetések hozzá fel sem érnek. De kénytelen vagyok itt leszögezni, hogy Skultéty az Apponyi-féle közoktatásügyi törvény szövegét sohasem látta, ha pedig látta, — annál rosszabb rá nézve. Mert ismerve a törvényt, hogy lehet azzal a képtelenséggel előállni, hogy Magyarország minden iskolájában „magyarul kellett tanítani az ábécétől kezdve?“ (22. és 29. l.) Idézem az 1907: XXVII. t.-c. idevágó 18. §-át, amely így hangzik:

Az 1868: XLIV. t.-c. 14. §-ának az a rendelkezése, mely szerint az egyházközségek iskoláikban az oktatásnak nyelvét tetszés szerint határozhatják meg, akkép értelmezendő, hogy szabadságukban áll oktatási nyelvül vagy az állam nyelvét, vagy a gyermekek anyanyelvét megállapítani, fennmaradván természetesen ez utóbbi esetben a magyar nyelvnek tanítására vonatkozó törvényes intézkedések feltétlen érvénye és hatálya. Ahol magyar tannyelvű iskola nincs, ott az olyan hitfelekezeti elemi iskolákban, amelyekben állandóan vannak magyar anyanyelvű növendékek, vagy olyan nem magyar anyanyelvűek, akiknek magyar nyelvű oktatását atyjuk vagy gyámjuk kívánja: a vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelheti, hogy ezek számára a magyar nyelv használtassék, mint tannyelv; ha pedig a magyar anyanyelvűek száma a huszat. eléri, vagy az összes beírt növendékeknek 20%-át teszi: számukra a magyar nyelv, mint tannyelv okvetlenül használandó. Ha pedig a beírt tanulóknak legalább fele magyar anyanyelvű, a tanítási nyelv a magyar; de az iskolafentartók gondoskodhatnak arról, hogy a magyarul nem beszélő növendékek anyanyelvükön is részesüljenek oktatásban.

Azt hiszem, hogy olvasni tudó s értelmes lények számára felesleges ehhez kommentárt fűzni. — Lássuk már most a csehek vonatkozó törvényét, amely az 1920. febr. 29-én kelt „törvény“ 131. §-ában olvasható s németül így hangzik:

In Städten und Bezirken, in welchen ein beträchtlicher Bruchteil tschechoslowakischer Staatsbürger anderer Zunge als der tschechoslowakischen ansässig ist, wird den Kindern dieser tschechoslowakischer Staatsbürger beim öffentlichen Unterrichte in den Grenzen der allgemeinen Unterrichtsordnung angemessene Gelegenheit zum Unterrichte in ihrer eigenen Sprache gewährleistet, wobei der Unterricht in der tschechoslowakischen Sprache als pflichtmässig erklärt werden kann.²²⁾

²¹⁾ Ld: 6940. és 10817/1867. vall. és közokt. min. számokat. Nemzeti Ujság: 1929. nov. 22.

²²⁾ Prager Archiv für Gesetzgebung und Rechtsprechung, II. évf. 12. szám, 448. l.

Eltekintve attól, hogy ez a §., az Apponyi-féle törvény 18. §-ához képest a legkörülmönfontabb „nesze semmi, fogd meg jól“, amely oktatási nyelv dolgában a legmesszebbmenő és legtágabb lehetőséget adja a más nyelvű felsőmagyarországi lakosság legszemérméletlenebb kinullázására, kérdem tisztelettel, hogy — talán az egy Komáromot kivéve — hol van ma Felsőmagyarországon magyar iskola? De joggal kérdezhetném azt is, hogy hol van ma ott *tót* iskola — cseh tanerők nélkül? Elhiszjük, hogy egy-egy „tót“ gimnáziumnak van 600 tanulója is (35. l.), de Skultéty elfelejtette megírni, hogy ezekben *csehiül* tanítanak, annyira, hogy a ma még *Szlovenszkó* nevű terület nemsokára cseh föld lesz. E témára egyébként alább bátrak leszünk Hlinkát idézni. És hol vannak most Björnsonék és Tolstojék, meg a többi jól informált előkelő dilettáns, akiknek végsőleg a magyar legális törvényhozás menetébe igazán semmiféle beavatkozni valójuk nem volt, akiknek azonban most joggal és ugyan csak keményen bele lehetne ártakozni a cseh „törvényhozás“ sandaságaiba?

*

Berlin—Bagdadon és sok-sok badarságon keresztül végre eljutunk a szerzővel a nagy háború végéhez és az összeomláshoz. (34. l.) Ekkor valóban rengett a föld — sőt reng még ma is. Trianon jóvoltából — és a vészesen tomboló viharok közepette nemzetünk hajója tényleg sülyedő félben volt. Mégis, ezt soha egy pillanatra el nem hagytam, s innen sehova amúgy cseh módra — el nem szaladtam. *Én* itt voltam, itt vagyok és itt maradok. A sülyedő hajóról csak a gyávák szoktak hanyatthomlok menekülni.

Ami pedig azt a reám idézett naiv verset illeti (34. l.), nos ezt én így alakítanám testhez állóan alkalmoszerűvé:

Ég szakadás, földindulás,
Hazudj csak nagyokat, — Skultéty pajtás!

Skultéty szerint (37. l.): „Komoly emberek mondják, hogy 10—12 év múlva Magyarországon az életben Trianonról szó sem lesz“. Adja Isten, hogy így legyen, hogy ezen ismeretlen komoly embereknek mielőbb igazuk legyen, s bekövetkezzék Nagymagyarország sóvárgva várt feltámadása! — Ami Skultétynek azt a komikus megjegyzését illeti, hogy: „A legifjabb nemzedéket már ma sem érdekli az Apponyiék dolga“, ezt igazán nem tudom, hogy honnan veszi. Ha „Apponyiék dolga“ alatt Trianont érti, akkor a cseh kémiroda ugyancsak csunyán a falhoz állította Skultétyt, mert amíg e csonk ország területén csak egy magyar is él, egy pillanatra sem szűnik meg a Trianon elleni minden eszközzel való harc és küzdelem. És e küzdelemhez *mi* tudjuk, hogy honnan merítünk érveket, s nem szorulunk senki, legkevésbé pedig politikai sarlatánok és renegetok kitanítására. Lesújtóan szomorú volna, ha a magyarság a most folyó heroikus küzdelemben sokszínű nemzetiségi kameleonoktól kérne kölcsön „komoly érvek“-et és — jellemeszilárdsa-

got. Gyalázatosan szegyenletes lenne még csak arra gondolni is, hogy a mi ifjúságunkat tegnap német, ma magyar, holnap tót, holnapután pedig cseh atyafiak „érvei“ lelkesítsék. Maradjon csak — ha tud — az ilyen izgága és békebontó ember cseh „apostol“-nak, nekünk pedig hagyjon egyszersmindenkorra békét s kíméljen meg bennünket végleg értéktelen politikai pamflettjeitől.

*

Végig olvasva Skultétynek az igazságtól messze elcsavarodó pamflettjét, írása még jobban megerősített abban, hogy helyes úton jártam, s most még inkább kénytelen vagyok mindent, amit 11 év előtt írtam, változatlanul, az utolsó betűig fenntartani.

*

* * *

Az eddigiekből láttuk, hogy Skultéty mindenféle eszközzel miként igyekszik az 1908. előtti magyar kormányzatot úgy feltüntetni, mintha az valami *herrerős* garázdálkodás lett volna. Úgy állítja be a dolgokat, mintha Felsőmagyarország ekkor a könny, vér, siralom és pusztulás hona, a magyar rezsim pedig a tótok elleni legvándalább tatárjárás lett volna, míg csak 1918-ban be nem következett a „felszabadítás és megváltás“.

Nos, hát nézzünk körül egy kissé a „felszabadított“ Felsőmagyarország 1919 óta szabadságban úszó, tejjel-mézzel folyó földjén, s lehetőleg idézzük magukat az erre legilletékesebb tótokat, köztük legelől a tót ügyért Múrauban a csehek részéről börtönt szenvedett Hlinkát, akit, mint „exakt-forrást“ talán még Skultéty sem kifogásolhat.

1921-ben, tehát a „felszabadítás“ harmadik évében Hlinka a *Slovak* című lapjában így ír: „Három év alatt több tapasztalatra tettünk szert, mint a magyaroknál 300 év alatt! Pörünk (t. i. sajtópör) van már száz száma.“²³⁾ Nézzük ezzel szemben, hogy a tót nemzetiségi mozgalom legforróbb korszakában, 1907—8-ban a két legtámadóbb és vehemensen harcias csehbarát tót lapnak (*Slovensky Tizdenik* és *Ludove Noviny*) hány sajtópere volt? Összesen 27. Esik tehát évenként egy lapra 6-25 sajtópere.

De idézzük csak tovább Hlinkát, aki 1923-ban lapjában ezt írja: „Szerencsések vagyunk, ha hetenként csak négyszer kobozzák el lapunkat“.

Ime, így fest a csehszlovák „sajtószabadság“ a gyakorlatban!

Nos, ha *ilyen* a sajtószabadság, mégis talán kulturális téren nyert 1919. óta a tótság? Erre 1921-ben Hlinka lapjában ezt írja:

A tót nyelv *úgy mondják*, egyenrangú a csehhez. Elhallgatják azonban, hogy *Slovenskón* minden cseh nyelven megy. Azt mondják, van tót egyetemünk — cseh tanárokkal. Vannak tót iskoláink... arról azonban hallgatnak, hogy az oktatás nyelve nem tót. Van tót színházunk, ahol nagy ritkán tótul is játszanak.

²³⁾ Helykimélés céljából az idézgetések engedtesse nekünk el.

Ime a kultúra! — A magyar uralom alatt a tót megmaradt évszázadokon át tótnak, — még egy pár évtized, s nem lesz tót a Felvidéken, legfeljebb — Amerikában. A Felvidéken csak cseh lesz.

Tegyük fel itt most már azt a talán kissé kellemetlen kérdést is, hogy miért kellett a *tót Stefánik* tábornokot perfid módon cseh hivatalos apparátussal meggyilkoltatni? Továbbá, miért kell a *tót Jedlicska* professzornak hontalanul a világban bolyongani? Avagy miért kellett *Csernoch* érsek *tót* fivérének és nővérének Szakolcán a *Stefánik* sorsára jutni? Ez mind a tót „felszabadítás” integráns része?

Vizsgáljuk a „felszabadítás” gazdasági oldalát is. Skultéty szerint 1910-ben Észak-Amerikában 700.000 tót volt (35. l.) s a tótság a magyar uralom alatt tömegekben (!) vándorolt ki. Persze most, a cseh Felsőmagyarországon olyan jó dolguk van, hogy Amerika az utolsó 10 év alatt tótok tekintetében teljesen kiürült s mind egy szálig hazajött a most már Eldorádóvá vedlett „szabad” Szlovenszkóba? Miért kíván tehát a *Szepesi Híradó* 1930. jan. 1-iki vezércikke: „A szlováknak Argentína helyett teljes autonómiát”? Felelünk erre. Azért, mert a tótság Eldorádója ma korántsem Szlovenszkó, hanem — Argentína és Brazília! *Hlinka* lapjának 1929. karácsonyi számában egy nagy cikk címe: *25 ezer szlovák ember vár útleveleire Amerikába!*

Ime a „felszabadítás” gazdasági mérlege! De haladjunk csak tovább!

Lapja 1929. karácsonyi számában *Hlinka*: *Ma született a Megváltó* címen többek közt így ír:

Te szlovák nemzetem! Ezer évig evezteél a magyar trikolór alatt, hozzá kellett alkalmazkodnod a magyar kultúrához, nyelvhez, iskolához — de azért volt kenyered a jóllakásig!

A cikk folytatását a cseh „szabad sajtó” cenzorának idegei nem bírták s törölte azt. A folytatás pedig röviden ez: Ti tótok, most is idegen nyelvhez, kultúrához kell alkalmazkodnotok, — de éhezve!

Kérdem tehát, a cseh szabadság *ilyen* áldásaiért lelkesedhet-e egy vérbeli tót? Érthető tehát a *Szepesi Híradó*, midőn 1930. jan. 1-i vezércikkében ezt írja:

Szlovenszkó népe az úgynevezett felszabadítás után teljesen elszegényedett, sőt koldusbotra jutott annyira, hogy egzisztenciájának fentartását már csak a szomorú és bizonytalan kivándorlásban látja!

Igy van ez, mélyen tisztelt Európa, dacára a Skultétyeknek és Scotus Viatoroknak! Tessék csak úgy felületesen bekukkantani a mai Felsőmagyarországra, lehet ott látni pl.: a hideg kéményű, leállított s düledező gyárak tömegét, letarolt, de újra be nem fásított erdőket,²⁴⁾ gazzal benőtt, csak cseh spionoktól hem-

²⁴⁾ Ld.: a pozsonyi *Carpathia* fakesk. szaklap 1929. márciusi számát, ahol az erdőpusztítás bőven meg van írva.

zsegő, de egyébként üres pályaudvarokat, halálos, dermedt csendet, pusztulást, visszafejlődést, kivándorló, éhező tót népet, de túlon-
túl jóllakott, szélesképű cseh beámter-hadat, akik eme cseh gyarmat-
on igyekeznek magukat bármi úton-módon mielőbb jól megszédni,
s aztán hazalódulni.

Nem csoda tehát, ha R á z u s Márton, a hírneves tót költő
nemrég az amerikai tótsághoz intézett *Szózat*-ában ezeket írta:

Arról van szó, hogy Szlovenszkó maradjon-e továbbra is a ki-
vándorlók szállítója Közép-Európában . . . folyjon-e to-
vábbra is a tót vér Franciaországba, Kanadába,
Argentínába és Ausztráliába . . . ? A fordulat után²⁵⁾ a cseh
jövevényekből egy új nemesi kaszt, egy úri nép (Herrenvolk) képződött,
míg az őslakosság szegényedik és alkalmazás hiányában
küzd a megélhetéssel.

Ugyanez a R á z u s a *Narodnie Noviny*ben a 10 éves cseh ga-
rázdálkodás mérlegéről így ír:

Ha valaki emlegetni fogja a szociális reformokat, a *gyátrak romjai*
és a *kivándorlók ezrei* fognak válaszolni. A cseh földbirtokreformról pe-
dig megjegyzi, hogy a „maradékirtokok“ jogosultságát már csak azért
is nehezen érti meg Európa, mert a *legszegényebb szlovák mezőgazdasági*
proletárok, nemcsak hogy nem kaptak földet, hanem a munkaalkalmukat
is elvesztették.

Az *Amerikai Tót Liga* pittsburghi szerve 1925-ben²⁶⁾ az ottani
tótokhoz intézett felhívásában ezeket írja: „Testvéreink a Kárpátok
aljáról segítségért kiáltanak, mert erkölcsileg és anyagi-
lag pusztulnak“. Ugyanez a szervezet ugyancsak 1925-ben
egy másik kiáltványban így ír:

Azok, akik Slovenskón a mai vészterhes uralmat meg-
honosították, nem riadnak vissza semmiféle anyagi áldozattól, semmi go-
noszságtól, vagy erőszaktól,²⁷⁾ hogy a tót nemzeti öntudat
küzdelmét végkép letörjék.

Tényleg! Stefanik tábornoktól Tuka Béla egykori kollé-
gámig mindenkinek pusztulni kellett, aki a tót autonómiának akár-
csak a gondolatát merete szolgálni! Ezek aztán a botrányosan és vér-
forralón „szédületes dolgok“, hogy Skultéty szavait idézzem!

Ez tehát a csehek által irgalom nélkül „felszabadított“ tót faj-
testvérek sorsa Felsőmagyarországon! Képzeltető, hogy milyen el-
bánásban részesül az ott maradt szerencsétlen magyar őslakosság!
Ez választhat az elcsehedés, a legvadabb, legbarbárabb üldözés és
véres martýrium vagy a — kivándorlás között.

Ez ma a csehek felszabadításával tönkre boldogított Felsőma-
gyarországon az *igazi* helyzetkép, amelyhez módfelett illene, ha a

²⁵⁾ A cseh megszállók betolakodása!

²⁶⁾ Tehát még akkor is voltak bőven tótok Amerikában!

²⁷⁾ Ld.: pl. a poszonyi Mária Terézia-szobor, Petőfi-szobor, lőcsei honvéd-szobor stb. ledőn-
tésének európai hírű nemes „kultúrtenyét“.

demarkációs vonalak mentén mindenütt kitennék a jubileumi táblákat, ezzel a felirattal:

Zrdrkšr et Comp.
Société anonyme pour l'exploitation de la
Hongrie Septentrionale.

Erről a garázdálkodásról kellett tehát Skultétynak a figyelmet elterelni. Mi sem természetesebb, hogy a kísérlet — csütörtököt mondott!

* * *

Mielőtt ezen ügyben végleg letenném a tollat, még van egy szerény megjegyzésem. Az idők telése során sok minden megváltozott és átalakult a földön, csak a cseh nép változott keveset. 1308-ban ugyanis egy ismeretlen francia utazó járt Kelet-Európában, s leírta itteni megfigyeléseit. Utirajzát, melynek kézírata ma is meg van, dr. Olgierd Górka lengyel tudós *Anonymi Descriptio Europae Orientalis . . . anno MCCCVIII. exarata* címen sajtó alá rendezte és 1916-ban kiadta a krakkói lengyel tudományos Akadémia.

A cseheket ez a francia utazó röviden, de annál találóbban így jellemzi: „Omnes Bohemi sunt magni et subtiles fures,²⁸⁾ non sunt bellicosi . . .” Azaz magyarul: Minden cseh nagy és elmés tolvaj, de nem harcias . . .

Betűről-betűre helytálló az ismeretlen francia e pompás meglátása *ma is*, csak egy kissé modernizálni kell megállapítását ilyenképpen:

Omnes Bohemi sunt magni et subtiles fures atque perfidissimi mendaces, non sunt bellicosi.

Ugyebár földöntúli dicsőség lehet, ha valaki, állítólag tót léte, ilyen kitűnő népnek a szekerét tolja?

*

Ez egyszer még kitüntettem a provokáló Skultétyt azzal, hogy válaszra méltattam tudománytalan politikai pamflettjét, s amidőn tőle immáron végleg elbúcsúzom — mert hiszen teljesen felesleges lenne részemről ezt a céltalan feleselési viszonyt továbbra is fenntartani — önkéntelenül is eszembe jut a minaretekről a mindenségbe kiáltozó müezzin mindennapi stereotyp figyelmeztetése: Az idő rohan, az ítélet közelg!

(Szeged, 1930. március.)

Iványi Béla.

²⁸⁾ Ld.: pl. József főhercegünk nagytapoicsányi uradalmának, kastélyának és háziberendezésének vagy Frigyes főherceg pozsonyi palotája berendezésének stb. subtilis eltulajdonítását.